

Sprawa T-138/03

**É. R. i in.
przeciwko
Radzie Unii Europejskiej
i Komisji Wspólnot Europejskich**

Wspólna polityka rolna — Zdrowie zwierząt — Gąbczasta encefalopatia bydła („choroba wściekłych krów”) — Nowy wariant choroby Creutzfeldta-Jakoba — Skarga o odszkodowanie — Odpowiedzialność pozaumowna — Odpowiedzialność Wspólnoty przy braku bezprawności zachowania jej organów — Szkoda — Związek przyczynowy — Wady formalne — Równolegle toczące się postępowania krajowe — Przedawnienie — Niedopuszczalność

Wyrok Sądu Pierwszej Instancji (pierwsza izba) z dnia 13 grudnia 2006 r. II - 4928

Streszczenie wyroku

1. *Postępowanie — Skarga wszczynająca postępowanie — Wymogi formalne (statut Trybunału Sprawiedliwości, art. 21; regulamin Sądu, art. 44 § 1 lit. c))*

2. *Skarga o odszkodowanie — Charakter autonomiczny — Wyczerpanie wewnętrznych środków odwoławczych — Wyjątek — Niemożliwość uzyskania odszkodowania przed sądem krajowym*
(art. 235 WE i art. 288 akapit drugi WE)
3. *Skarga o odszkodowanie — Termin przedawnienia — Rozpoczęcie biegu terminu*
(statut Trybunału Sprawiedliwości, art. 46)
4. *Odpowiedzialność pozaumowna — Przesłanki*
(art. 288 akapit drugi WE)
5. *Odpowiedzialność pozaumowna — Przesłanki*
(art. 288 akapit drugi WE)
6. *Odpowiedzialność pozaumowna — Przesłanki*
(art. 288 akapit drugi WE)

1. W świetle art. 21 statutu Trybunału Sprawiedliwości oraz art. 44 § 1 lit. c) regulaminu Sądu każda skarga powinna zawierać przedmiot sporu oraz zwięzłe przedstawienie przywołanych zarzutów. W celu zapewnienia pewności prawa i prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości, aby skarga była dopuszczalna, konieczne jest, by istotne okoliczności faktyczne i prawne, na których została oparta, były przedstawione choćby w sposób zwięzły, lecz spójny i zrozumiały, w samej treści skargi. Aby wymogi te zostały spełnione, skarga o odszkodowanie za szkodę wyrządzoną przez instytucję wspólnotową powinna zawierać argumenty pozwalające na określenie zachowania, które skarżący zarzuca instytucji, powody, dla których twierdzi, iż między zachowaniem a szkodą, na której ponieślenie się powołuje, istnieje związek

przyczynowy, jak również charakter i rozmiar szkody.

(por. pkt 34)

2. Skarga o odszkodowanie oparta na art. 235 WE i art. 288 akapit drugi WE stanowi autonomiczny środek odwoławczy, który ma szczególną funkcję w ramach systemu środków odwoławczych i poddany jest wymogom związanym z jego szczególnym celem. Powinna ona zostać jednak rozpatrzona w kontekście całości systemu ochrony

prawnej jednostki, a jej dopuszczalność może być uzależniona w pewnych przypadkach od wyczerpania krajowych środków odwoławczych, które są dostępne w celu uchylecia decyzji władz krajowych. Konieczne jest ponadto, aby te krajowe środki odwoławcze gwarantowały w sposób skuteczny ochronę osób zainteresowanych i aby mogły one doprowadzić do naprawy zarzucanej szkody.

Nie jest tak, jeśli po pierwsze, odszkodowania za szkody, których wyrządzenie zarzucane jest przez skarżących, nie można uzyskać — nawet w części — poprzez stwierdzenie nieważności aktu lub określonych aktów organu krajowego, a po drugie, żądanie odszkodowania wniesione przez skarżących dotyczy rzekomych naruszeń Rady i Komisji. Uwzględniając okoliczność, że wyłącznie sąd wspólnotowy jest właściwy do orzekania, zgodnie z art. 288 WE, w przedmiocie skarg o odszkodowanie za szkody wyrządzone przez Wspólnoty, krajowe środki odwoławcze nie mogły tym samym zapewnić w takim przypadku skutecznej ochrony ich praw, tzn. w szczególności naprawienia całej szkody, której dochodzą skarżący.

Gdy ta sama szkoda jest przedmiotem dwóch roszczeń odszkodowawczych,

jednego przeciwko państwu członkowskiemu przed sądem krajowym, a drugiego przeciwko Wspólnocie przed sądem wspólnotowym, wówczas może okazać się konieczne — przed ustaleniem wysokości odszkodowania za szkodę, za którą odpowiedzialność Wspólnoty zostanie orzeczona — wstrzymanie się z wydaniem orzeczenia do czasu, aż sąd krajowy orzeknie w przedmiocie ewentualnej odpowiedzialności państwa członkowskiego, aby uniknąć sytuacji, w której skarżący otrzyma niedostateczne lub zbyt duże odszkodowanie z powodu różnicy w ocenie dwóch różnych sądów. Kwestia ta nie dotyczy jednak dopuszczalności roszczenia wniesionego do sądu wspólnotowego, ale ostatecznego ustalenia wysokości odszkodowania, jakie powinno zostać przyznane przez ten sąd.

(por. pkt 40–42)

3. Pięcioletni termin przedawnienia przewidziany w art. 46 statutu Trybunału Sprawiedliwości dla roszczeń wynikających z odpowiedzialności pozaumownej Wspólnot nie może rozpocząć biegu, dopóki wszystkie przesłanki, jakim podlega obowiązek naprawienia szkody, nie zostaną spełnione, a zwłaszcza jeżeli chodzi o przypadki, w których odpowiedzialność wynika z aktów normatyw-

nych, zanim nie wystąpią szkodliwe skutki tych aktów. Gdy poszkodowany mógł dowiedzieć się o zdarzeniu powodującym szkodę dopiero w późniejszej chwili, wówczas termin przedawnienia może rozpocząć bieg dopiero od chwili, w której poszkodowany mógł dowiedzieć się o tym zdarzeniu.

ograniczony zakres swobodnego uznania lub nie ma go ona wcale, jakiegokolwiek naruszenie prawa wspólnotowego może wystarczyć do wykazania, iż nastąpiło wystarczająco istotne naruszenie prawa.

(por. pkt 49)

W przypadku niespełnienia jednej z tych przesłanek skargę należy oddalić w całości, bez konieczności badania pozostałych przesłanek.

4. Powstanie odpowiedzialności pozazumownej Wspólnoty za bezprawne zachowanie jej organów, w rozumieniu art. 288 akapit drugi WE, jest uzależnione od łącznego spełnienia określonych przesłanek, a mianowicie: bezprawności działania zarzucanego instytucjom, rzeczywistego charakteru szkody oraz istnienia związku przyczynowego między zarzucanym działaniem a powołaną szkodą.

(por. pkt 99–101)

5. Związek przyczynowy w rozumieniu art. 288 akapit drugi WE ma miejsce, jeżeli istnieje niewątpliwy i bezpośredni związek między uchybieniem popełnionym przez daną instytucję a podnoszoną szkodą, przy czym ciężar dowodu spoczywa na skarżących.

W odniesieniu do pierwszej z tych przesłanek wymagane jest, aby nastąpiło wystarczająco istotne naruszenie przepisu przyznającego prawa jednostkom. Jeśli chodzi o przesłankę wystarczająco istotnego naruszenia prawa, rozstrzygającym kryterium pozwalającym uznać ją za spełnioną jest oczywiste i poważne wykroczenie przez zainteresowaną instytucję Wspólnoty poza przysługujący jej zakres swobodnej oceny. W sytuacji gdy instytucji tej przysługuje jedynie bardzo

W dziedzinie takiej jak zdrowie zwierząt i ludzi istnienie takiego związku powinno być udowodnione na podstawie badania zachowań instytucji wspólnotowych wymaganych w zależności od stanu ówczesnej wiedzy naukowej.

Ponadto w przypadkach, gdy zachowanie rzekomo powodujące szkodę polega na beczynności, szczególnie konieczna jest pewność, że omawiana szkoda została rzeczywiście spowodowana przez zarzucaną beczynność i nie mogła być spowodowana przez inne zachowania niż te zarzucane tym instytucjom.

(por. pkt 103, 133, 134)

6. W sytuacji gdy szkoda została wyrządzona w wyniku zachowania instytucji Wspólnoty, którego bezprawny charakter nie został wykazany, odpowiedzialność pozaumowna Wspólnoty może zostać orzeczona w razie kumulatywnego spełnienia przesłanek: rzeczywistego charakteru szkody, istnienia związku przyczynowego pomiędzy zachowaniem instytucji Wspólnoty a szkodą oraz nienormalnego i szczególnego charakteru szkody.

(por. pkt 153)